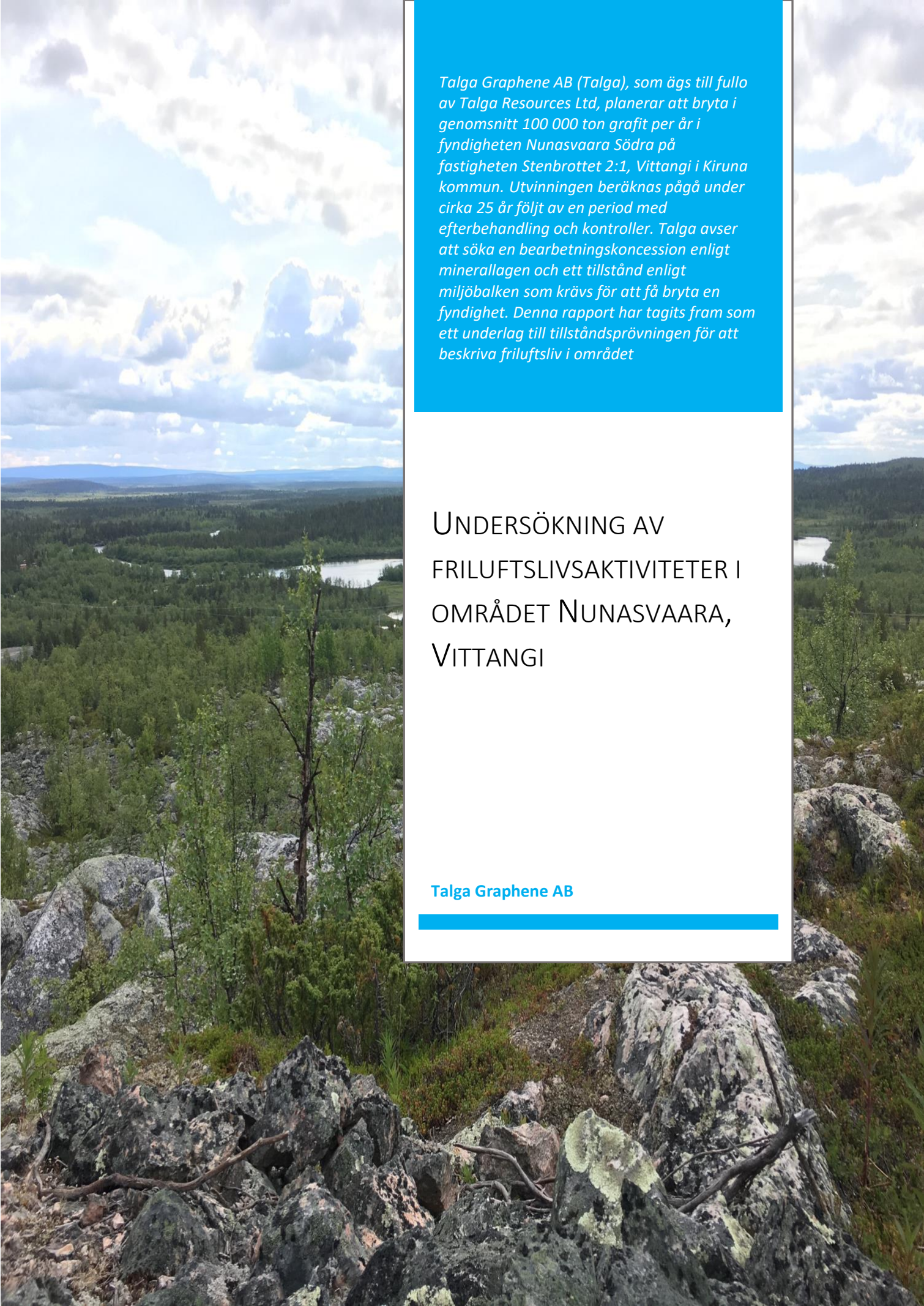

Talga Graphene AB (Talga), som ägs till fullo av Talga Resources Ltd, planerar att bryta i genomsnitt 100 000 ton grafit per år i fyndigheten Nunasvaara Södra på fastigheten Stenbrottet 2:1, Vittangi i Kiruna kommun. Utvinningen beräknas pågå under cirka 25 år följt av en period med efterbehandling och kontroller. Talga avser att söka en bearbetningskoncession enligt minerallagen och ett tillstånd enligt miljöbalken som krävs för att få bryta en fyndighet. Denna rapport har tagits fram som ett underlag till tillståndsprövningen för att beskriva friluftsliv i området

UNDERSÖKNING AV FRILUFTSLIVSAKTIVITETER I OMRÅDET NUNASVAARA, VITTANGI

Talga Graphene AB

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Sammanfattning.....	2
Inledning.....	3
Bakgrund	3
Syfte	4
Genomförande/datainsamlingsmetod.....	4
Svarsfrekvens.....	4
Projektorganisation	4
Om Friluftsliv.....	4
<i>Nationella friluftsmål</i>	<i>5</i>
<i>Agenda 2030.....</i>	<i>5</i>
<i>Miljökvalitetsmålen</i>	<i>5</i>
<i>Miljöbalken 3 kap 6 §.....</i>	<i>5</i>
<i>Allemansrätten</i>	<i>5</i>
<i>Kiruna kommun översiktsplan</i>	<i>5</i>
Områdets huvuddrag.....	6
Friluftsliv Nunasvaara Södra	7
Resultat	7
<i>Enkät</i>	<i>7</i>
<i>Workshop.....</i>	<i>8</i>
Slutsatser	8

BILAGOR

Bilaga 1 Resultat, webenkät

SAMMANFATTNING

Talga Graphene AB (Talga), som ägs till fullo av Talga Resources Ltd, planerar att bryta i genomsnitt 100 000 ton grafit per år i fyndigheten Nunasvaara Södra på fastigheten Stenbrottet 2:1, Vittangi i Kiruna kommun. Utvinningen beräknas pågå under cirka 25 år följt av en period med efterbehandling och kontroller. Talga avser att söka en bearbetningskoncession enligt minerallagen och ett tillstånd enligt miljöbalken som krävs för att få bryta en fyndighet. Denna rapport har tagits fram som ett underlag till tillståndsprövningen för att beskriva friluftsliv i området.

En webbenkät har utförts och även en workshop har hållits. I dessa deltog privatpersoner, markägare och företag. Av enkäten kan utläsas att området används framförallt till att vistas i skog och mark, köra båt och snöskoter, plocka bär och svamp, bada i älven, promenera, skidåkning, jakt, picknick och grilla, men även andra aktiviteter. Området används för friluftsliv året om, dock i mindre utsträckning under vintertid. De flesta är i området 1–2 helger per månad och längre ledigheter både dagtid och kvällstid. De vistas i skogen, på myrarna, leder, stränder, sjö och älv, samt använder leder och vägar.

Under workshopen framkom en övergripande oro för att vattnet i Torneälven ska bli förorenat. Deltagarna lyfte också risken för att området för jakt och fiske kan påverkas och att antalet djur kan minska i närområdet runt gruvan. Deltagarna uttryckte oro för störningar av ökad trafik, buller, lukt och damning. Om området förändras finns det en risk att kunskap om områdets natur och kultur försvinner.

Förslag på åtgärder som framkom i workshopen var att använda elfordon och elmaskiner samt att asfaltera vägarna för att slippa damning. Ett förslag om att tillföra aktiviteter eller infrastruktur för friluftsliv/aktiviteter inne i lokalsamhället i Vittangi lades också fram.

INLEDNING

Talga Resources Ltd har prospekterat efter mineral i Sverige sedan 2011 och gjort stora investeringar i gruvprocess- och nanoteknikprojekt för att bygga upp ett integrerat projekt från malm till färdig produkt. Talga Graphene AB (Talga), som ägs till fullo av Talga Resources Ltd, planerar nu att bryta i genomsnitt 100 000 ton grafit per år på fastigheten Stenbrottet 2:1. Fyndigheten Nunasvaara Södra ligger i närheten av Vittangi i Kiruna kommun. Utvinningen beräknas pågå under cirka 25 år följt av en period med efterbehandling och kontroller. Talga avser att söka en bearbetningskoncession enligt minerallagen och ett tillstånd enligt miljöbalken som krävs för att få bryta en fyndighet. Området avvattnas även mot Natura 2000-området Torne- och Kalixälven varför en bedömning av en eventuell påverkan på Natura 2000-området också behöver göras. Om det visar sig nödvändigt kommer ett Natura 2000-tillstånd att sökas.

Friluftslivet är värdefullt för den enskilda människan där välmående kan stärkas genom kontakt med naturen. För att förstå mer om hur området används för friluftslivsaktiviteter samt hur dessa kan komma att påverkas av projektet, initierade Talga föreliggande undersökning,

BAKGRUND

Den planerade grafitgruvan i Nunasvaara utgör ett kritiskt första steg i etappen i utveckling av Talgas Vittangi grafit-grafen projekt. Malmen som bryts och det koncentrat som anrikas på plats planeras att transporteras vidare för tillverkning av två produkttyper: anoder för litiumjon-batterier och/eller olika typer av grafen- och mikrografitprodukter för olika marknader.

De huvudsakliga delarna i den planerade verksamheten är följande:

- Gruvbrytning i dagbrott med två brytningsmetoder, konventionell borrhning/sprängning och sågning av block.
- Anrikning av grafitmalm till ett grafitkoncentrat (95 %).
- Hantering och deponering av gråberg och anrikningssand som genereras vid brytning och anrikning.
- Infrastruktur för att driva gruvverksamhet; vägar, ledningar, byggnader, råvatten.
- Transporter av material inom området och transporter av personal och material till och från Nunasvaara på befintliga vägar och E45.
- Förstärkning av befintlig skogsbilväg från E45 till Nunasvaara.
- För att driva gruvan behöver en ny kraftledning dras fram till området. Nödvändiga tillstånd och anläggandet av ledningen utförs av ägaren av eldistributionsnätet (Jukkasjärvi Belysningsförening och/eller Vattenfall AB).

Projektet ägs helt av Talga Graphene AB som i sin tur ägs av Talga Resources Ltd, ett australiensiskt prospekterings- och utvecklingsföretag noterat på den australiensiska börsen ASX. Talga har under åren 2015–2017 utfört en provbrytning i området och har sökt tillstånd för en provbrytning i Niska. Under 1980-talet utförde LKAB en provbrytning. Lämningar efter

andra gruvaktiviteter finns i området, en del så tidiga som från 1920-talet. Området för provbrytningen 2015–2017 och LKAB:s brytning på 80-talet har efterbehandlats av Talga.

SYFTE

Syftet med undersökningen är att inhämta synpunkter och kunskap om vilka typer av friluftslivsaktiviteter som utövas i området för att kunna ta hänsyn till dem i utformning och planering av framtida gruvdrift.

GENOMFÖRANDE/DATAINSAMLINGSMETOD

Underlag för denna rapport är insamlat genom sökning i olika styrdokument om friluftsliv, intervjuer samt en genomförd webbenkät under perioden 18 juni till 5 juli, 2019. En länk och information om enkäten delades på Talga Sveriges Facebooksida samt Talgas svenska hemsida under perioden. Information om enkäten gavs även på samrådsmöten som ägde rum i Vittangi 17 juni och Kiruna 18 juni, 2019. Enkätfrågorna och svaren från undersökningen återfinns i bilaga 1.

I september 2019 hölls en uppföljande workshop för att informera om resultatet av enkäten och tillsammans med deltagarna diskutera risker, konsekvenser och åtgärder som kan uppkomma av den planerade verksamheten för friluftslivet. Information och inbjudan skickades ut via Talgas nyhetsbrev samt på Facebooksidan.

SVARSFREKVENNS

Under perioden 18 juni till 5 juli 2019 svarade 76 individer på webbenkäten. Av dessa var 32 kvinnor och 42 män, de flesta i åldern mellan 29 – 38 år. De som svarade var privatpersoner, markägare samt ett företag. 42% angav att de är stugägare i området.

I workshopen deltog 8 personer.

PROJEKTORGANISATION

Undersökningen har genomförts internt av Talga Graphene, där Dharma Johansson (Talga) har varit kontaktperson. I projektgruppen har Pete French (Talga), Anna Utsi (Talga) och Christin Jonasson (Golder Associates AB) deltagit.

OM FRILUFTSLIV

Friluftsliv bygger i grunden på ett möte mellan människa och natur. I mötet uppstår en upplevelse som är individuell och skapar värde på olika sätt för olika människor. Oavsett vilken aktivitet är det gemensamma att naturen är som arena där allemansrätten är en grund för friluftsliv. Definitionen av friluftsliv enligt Naturvårdsverket, som har det samordnande ansvaret för regeringens friluftspolitik, lyder: "Friluftsliv är vistelse och fysisk aktivitet utomhus för att uppnå miljöombyte och naturupplevelse utan krav på prestation eller tävling".

Mål och regleringar av friluftsliv finns inkluderat i olika styrdokument som presenteras nedan:

Nationella friluftsmål

Regeringen har formulerat tio friluftsmål som ska ha uppnåtts år 2020 med utgångspunkten att friluftslivet ska bidra till hälsa, naturförståelse och regional utveckling.

- Tillgänglig natur för alla
- Skyddade områden som resurs för friluftslivet
- Starkt engagemang och samverkan
- Allemansrätten
- Tillgång till natur för friluftsliv
- Attraktiv tätortsnära natur
- Hållbar regional tillväxt och landsbygdsutveckling
- Ett rikt friluftsliv i skolan
- Friluftsliv för god folkhälsa
- God kunskap om friluftslivet

Agenda 2030

I Agenda 2030 förespråkas att friluftsliv och vistelse i naturen kan bidra till hälsa, naturförståelse och regional utveckling. Till de nationella målen kan kopplingarna till hälsoarbete, ekosystem och biologisk mångfald och grönområden i städer tydligast.

Miljökvalitetsmålen

I åtta av de sexton nationella miljökvalitetsmålen som riksdagen beslutat om finns friluftsliv inräknat.

Miljöbalken 3 kap 6 §

"Mark- och vattenområden samt fysisk miljö i övrigt som har betydelse från allmän synpunkt på grund av deras naturvärden eller kulturvärden eller med hänsyn till friluftslivet skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt skada natur- eller kulturmiljön. Behovet av grönområden i tätorter och i närheten av tätorter skall särskilt beaktas."

Allemansrätten

Allemansrätten är en grund för friluftsliv. Den anger vad som är tillåtet och att alla har tillgång och ansvar för naturen.

Kiruna kommun översiktsplan

Riksintresse för friluftsliv, rennäring, värdefulla ämnen och material, kommunikationer (väg E10, E45 och 395), kulturmiljövård, naturvård, totalförsvaret (influensområde väderradar), Natura 2000 habitatdirektivet samt yrkesfisket finns i Vittangibygdén.

OMRÅDETS HUVUDDRAG

Grafitfyndigheten Nunasvaara Södra är belägen cirka 10 km väster om Vittangi i Kiruna kommun, Norrbottens Län. Området kring fyndigheten karakteriseras av ett kuperat landskap med lägre skogbeklädda berg som Hosiorinta (ca 380 m.ö.h.) och Nunasvaara (ca 370 m.ö.h.) som främst i söder och öster omges av flacka våtmarkskomplex. Öster om fyndigheten på Hosiorinta ligger sjön Hosiojärvi (289 m.ö.h.) som är kantad av våtmarker i väster och skog i öster. Ca två kilometer söder om Hosiorinta rinner Torneälven långsamt i breda sel (Rovasunto) medan det längre nedströms ner till Vittangi förekommer både forssträckor och sel. Vittangiälven i öster rinner ihop med Torneälven vid Vittangi. Jordarterna i området utgörs av isälvsmaterial och morän. Områdets geologi domineras av grönsten (basalt till andesit), metasediment (kvartsit, skiffer, marmor) samt metadolerit (Lynch and Jörnberger, 2013). Naturtypen utgörs främst av torr och frisk till fuktig och våt granskog med mindre inslag barrskog av lavristyp. På både södra och norra sidan om Torneälven förekommer gles bebyggelse. Från väg E45 går en grusväg norrut över Torneälven och vidare både söder och öster om Hosiorinta. Mindre vägar går upp till Hosiojärvi och Hosiorinta.

Torneälven rinner upp i Torne träsk och är i sin helhet ca 520 km lång. Väster om det planerade verksamhetsområdet och öster om Hosiojärvi finns två mindre vattendrag som avvattnas mot Torne älv. Det västra vattendraget är ca 1 km långt och det östra är ca 2 km långt. Båda vattendragen går till största delen genom myrområden innan de mynnar i Torneälven. Torneälven och de ovan nämnda vattendragen i närheten av det planerade verksamhetsområdet ingår i Natura 2000-området Torne och Kalix älvsystem.

Närmsta naturreservat, Pauranki, ligger uppskattningsvis en mil västerut. I området finns nyckelbiotoper och våtmarker med höga naturvärden, Mukkanivanjämkä och Jakojämkä. Området norr om Torneälven ligger inom samebyn Talmas betesmarker. Området söder om älven är Gabna samebys område. Talma samebys betesmarker sträcker sig från Vittangi i öster och in i Norge i väster och upptar en yta av cirka 4 250 km², med Nunasvaaraområdet i den östra spetsen av området. Talma sameby använder området i huvudsak till vinterbete, även om det kan finnas renar i området under hela året. Vid Nunasvaara finns ett uppsamlingsområde dit renarna naturligt söker sig för bete och vila under en längre period. Strax väster om Hosiorinta finns rastbetesområden som används under flyttning av renhjordar mellan olika betesområden. Det finns även en renvaktarstuga strax öster om Nunasvaara. Riksintresseområden för rennäring finns i området.

Inga kända fornlämningar finns inom eller i närheten av det planerade verksamhetsområdet. Två fornlämningarna finns längs Nunasvaaravägen och består av en härd samt en kåtalämning. Cirka 1,5 km öster om Hosiojärvi finns fornlämningar i form av boplatsgropar, härdar och fångstgropar vid myrarna Mukkanivanjämkä och Jakojämkä. Övriga kulturhistoriska lämningar finns i området, tex kulturmärkta träd (barktäkter och en bläcka), rökanordning, husgrunder och områden med gruvlämningar från det tidiga 1900-talets prospektering och provbrytning. Härdarna, som utgör merparten av fornlämningarna registrerade i området, kan troligen kopplas till äldre tiders renskötsel och den samiska närvaron i området. Fornlämningar och kulturhistoriska lämningar (husgrunder) finns även registrerade längs båda sidor om Torneälven.

FRILUFTSLIV NUNASVAARA SÖDRA

Torneälven och en zon på cirka 1 km på vardera sida om älven utgör riksintresse för friluftsliv. Torneälven med biflöden utgör även Natura 2000-område enligt art- och habitatdirektivet (SCI). I älven är laxfiske vanligt, men det finns även sik, öring, gädda, abborre och harr. Torne- och Kalix älvar är med största sannolikhet de vattendrag i landet som har de största och livskraftigaste bestånden av naturlig lax. Torneälven söder om det påtänkta gruvområdet ingår i Vittangi fiskevårdsområde. Sjön Hosiojärvi inom det planerade gruvområdet bedöms ha goda biologiska förhållanden om än med en något artfattig och gles fiskfauna. Sjöns naturvärden bedöms som ordinära. Utifrån tidigare samråd gör Talga bedömningen att Hosiojärvi används för fritidsfiske ibland, men i mindre omfattning än i Nunasjärvi och andra små sjöar mellan dessa två. Båtliv och andra vattenaktiviteter förekommer på Torne älv. Vid älven finns också fritidshus. Området där verksamheten planeras ingår i jaktvårdsområden. Jakt på älg och småvilt bedrivs under stora delar av året. Bär- och svampplockning är andra aktiviteter. Närmsta skoterled i närområdet går söder om Torneälven. Det finns inga utpekade vandringsstråk i närheten av det planerade verksamhetsområdet. Det finns vindskydd uppsatta efter älven som kan användas till olika typer av friluftsliv.

RESULTAT

Enkät

Totalt svarade 76 individer på webbenkäten. Av dessa var 32 kvinnor och 42 män, de flesta i åldern mellan 29 – 38 år. Av de svarande angav 42% att de är stugägare i området

Enkätfrågorna och svaren från undersökningen återfinns i bilaga 1.

Enkätsvaren visar att området framför allt används för vistelser i skog och mark, köra båt och snöskoter, plocka bär och svamp, bada i älven, promenera, skidåkning, jakt, picknick och att grilla. Andra aktiviteter som är mindre vanliga är cykling, bada i sjön, paddla kanot, tälta, studera växter och djur, meditera/mindfulness/yoga, djurskötsel/skogsvård/naturvård samt fågelskådning.

Området används för friluftsliv året om, men något mindre under vintertid. De flesta respondenter befinner sig i området 1-2 helger per månad och under längre ledigheter både dagtid och kvällstid. De vistas i skogen, på myrarna, leder, stränder, sjö och älv, samt använder leder och vägar.

De flesta tar sig till området med bil. Skoter och båt är också vanliga färdmedel för att ta sig till området. De finns även de som promenerar och cyklar. Det är ovanligt att man tar sig till området med skidor. Vägar, skoterleder och stigar är viktig infrastruktur i området.

I det öppna svarsfältet uttrycktes oro för påverkan på sjöar och älvar i området.

Workshop

Syftet med workshopen var att informera om resultatet av enkäten och få mer information om friluftslivsaktiviteter som utövas i området och hur deltagarna ser på de förändringar som den planerade verksamheten innebär. Vilka risker och eventuella åtgärder kan förutses av dem som använder området idag.

Under workshopen framkom en övergripande oro för att vattnet i Torneälven ska bli förorenat. Deltagarna uttryckte vidare en risk för att området för jakt och fiske påverkas och att antalet djur minskar i närområdet runt gruvan. Deltagarna uttryckte oro för störningar vid vistelse i stugområdet genom ökad trafik, lukt, buller och damning. Därtill att hjortron och andra bär kan bli påverkade av verksamheten genom damm och förorening av vatten och mark.

Deltagarna tog även upp att utsikten kan förändras då naturområdet blir till gruvverksamhet. Ofta har den privata marken och stugorna ärvts genom generationer och det finns traditioner och kunskap om naturen och kulturen i området. Om området förändras finns det en risk att kunskap försvinner.

Förslag på åtgärder som framkom i workshopen var att använda elfordon och elmaskiner och att asfaltera vägarna för att slippa damning. Vid dammbekämpning är det viktigt att välja naturvänliga alternativ, t ex nedbrytbara kemikalier istället för miljöfarliga kemikalier.

Då naturområden för friluftsliv kan påverkas av den planerade gruvverksamheten framkom ett förslag om att kompensera bortfallet genom aktiviteter eller infrastruktur för friluftsliv/aktiviteter inne i lokalsamhället i Vittangi.

SLUTSATSER

Enkätundersökningen, intervjuerna och workshopen visar att området kring Nunasvaara används för flertalet friluftaktiviteter året om, dock med något lägre aktivitet på vintern. Det rör sig främst om jakt och fiske, bär- och svampplockning, skidåkning och båt- och skoteråkning.

Både enkäten och workshopen identifierade oro för påverkan på vatten då främst Vittangi och Torneälven som följd av den planerade verksamheten. Talga höll ett informationsmöte om vattenfrågor i november 2019. Fler möten om vattenhanteringen planeras att hållas framöver.

Workshopen identifierade även ett antal risker för påverkan av friluftslivet på grund av den planerade verksamheten. Riskerna som nämndes var främst buller, damning, lukt, störning på grund av ökad trafik samt visuell störning. Påverkan på möjligheten till jakt och fiske nämndes också. De risker som identifierats kommer att så långt som möjligt minimeras genom en god planering av verksamheten och genom att välja den lokalisering av anläggningar som ger minst påverkan i omgivningen. De åtgärder som Talga planerar för att minimera störningar för omgivningen kommer att beskrivas närmare i den ansökan om tillstånd som Talga lämnar in till Mark- och miljödomstolen.

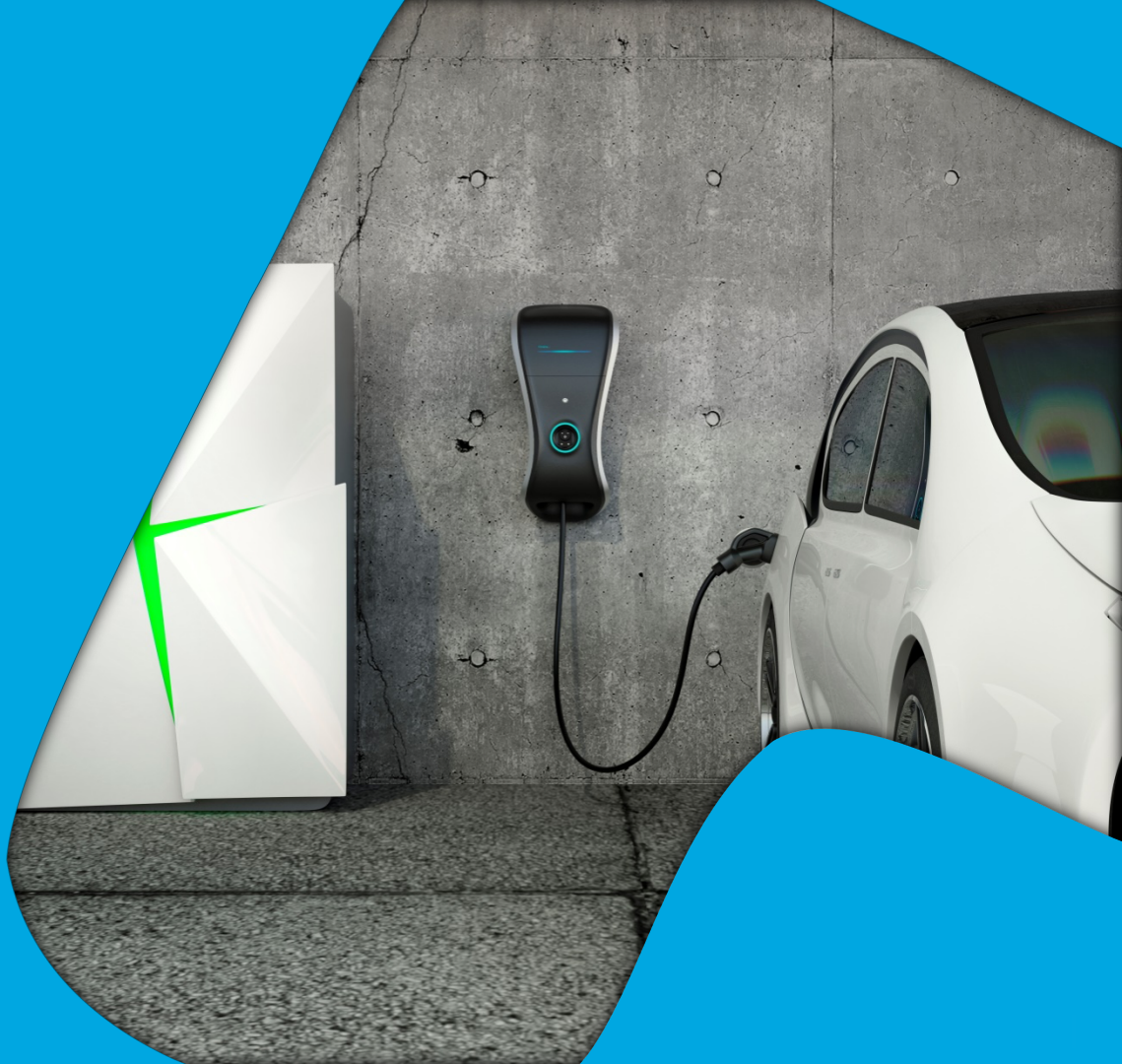
Deltagarna på workshopen gav bl.a. förslag på att kompensera bortfallet av områden för friluftsjktiviteter genom förbättrande åtgärder i andra delar av Vittangi.

Talga kommer att fortsätta dialogen med lokala intressenter framöver, dels via öppna möten i Vittangi och dels genom intervjuer med särskilt berörda. Talga planerar även att starta en samverkansgrupp med intressenter från Kiruna, Vittangi och Svappavaara. Diskussionen om friluftsliv och eventuella kompensationsåtgärder planeras att hanteras i denna grupp.

Resultat webbenkät

Friluftsliv

RESULTAT
ENKÄTUNDERSÖKNING
FRILUFTSLIV

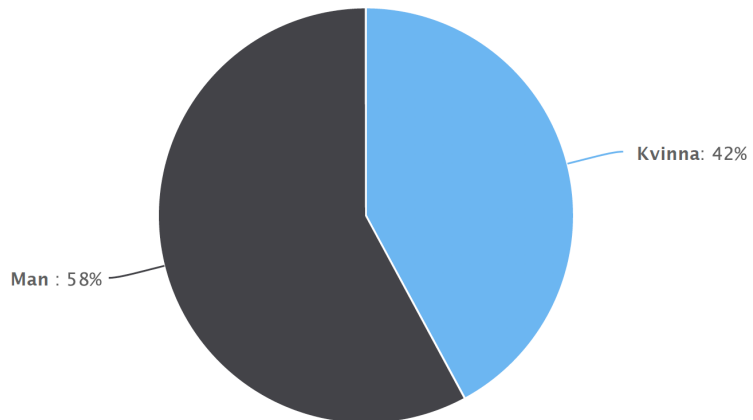
Syftet med undersökningen var att inhämta synpunkter och kunskap om vilka typer av friluftsliv som utförs i området.

Webbenkät genomfördes under sommaren.

76 svar

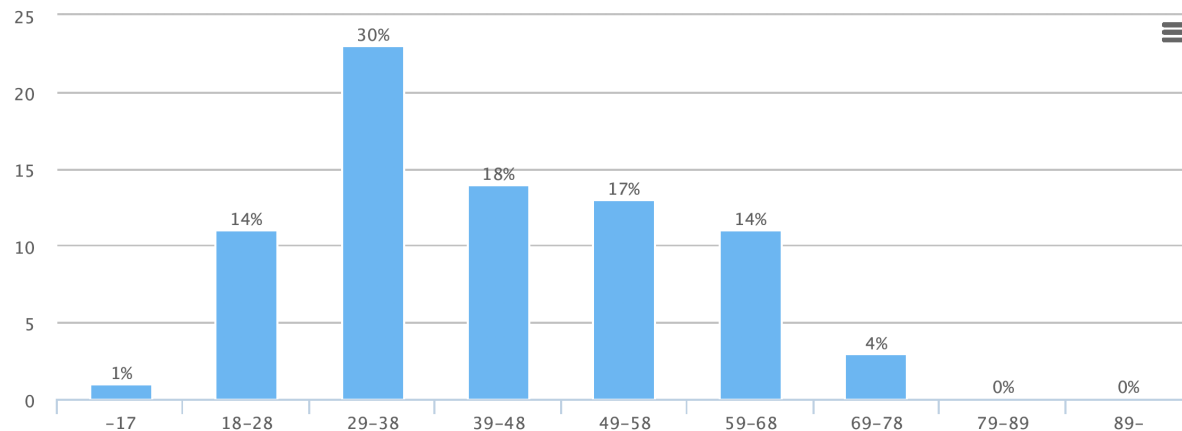
Är du...

RESULTAT
ENKÄTUNDERSÖKNING
FRILUFTSLIV

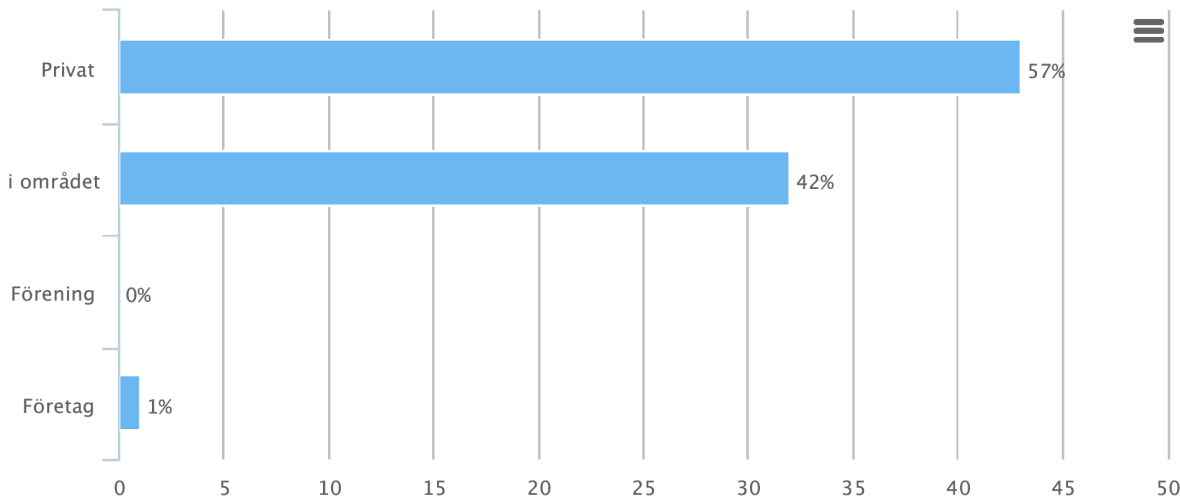

RESULTAT
ENKÄTUNDERSÖKNING
FRILUFTSLIV

Ålder

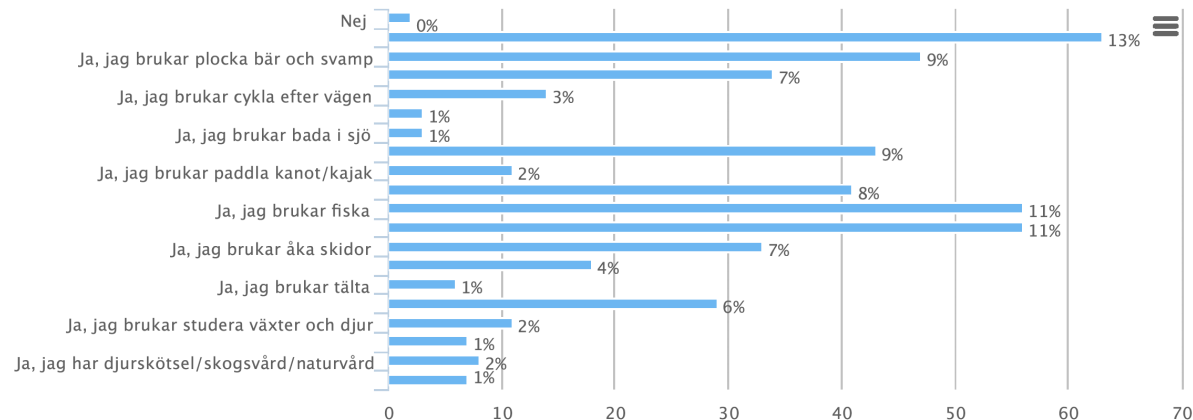
Vem representerar du i undersökningen?

RESULTAT
ENKÄTUNDERSÖKNING
FRILUFTSLIV

RESULTAT
ENKÄTUNDERSÖKNING
FRILUFTSLIV

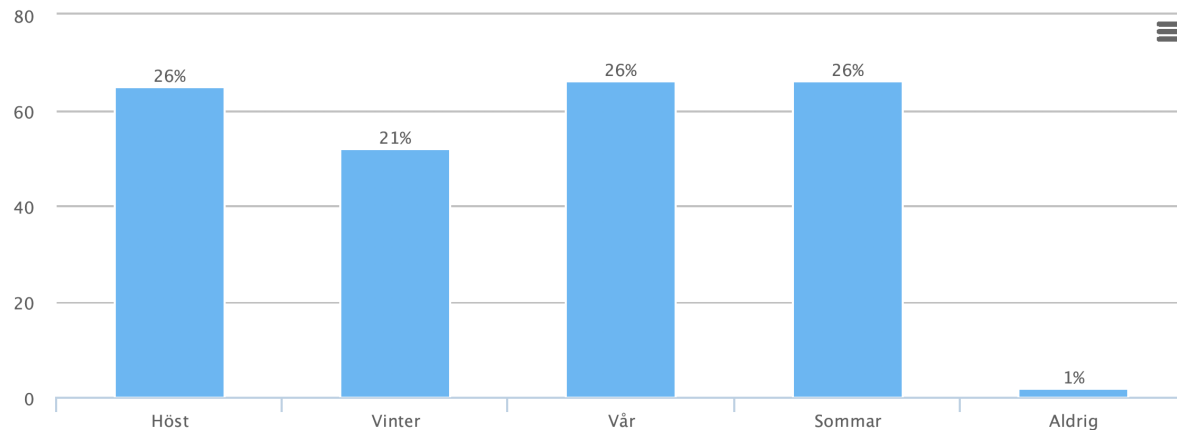
Brukar du vistas i området för någon aktivitet/rekreation/friluftsliv?

* Svarsalternativ rad 4 "Ja, jag brukar vandra/promenera/lunka/springa"

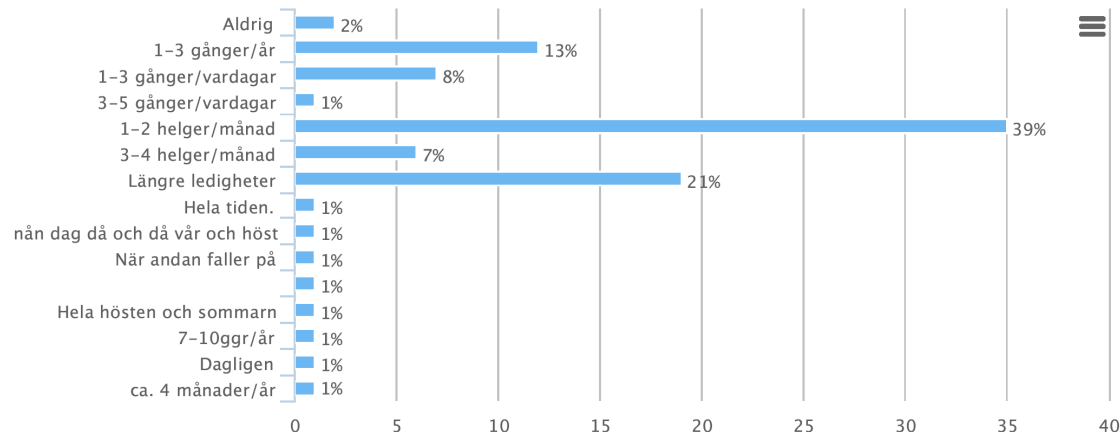
RESULTAT
ENKÄTUNDERSÖKNING
FRILUFTSLIV

Under vilka årstider brukar du vara i området?

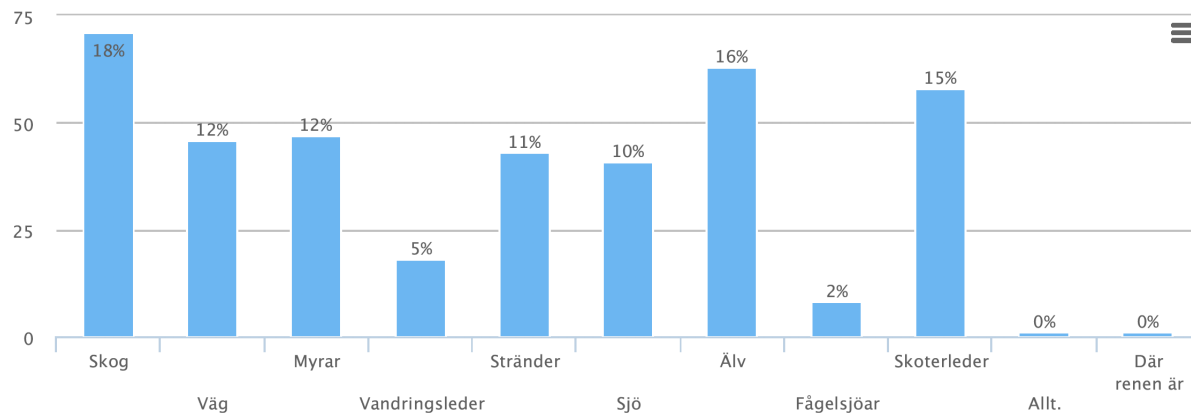
RESULTAT
ENKÄTUNDERSÖKNING
FRILUFTSLIV

Ungefär hur ofta är du ute i naturen i området?

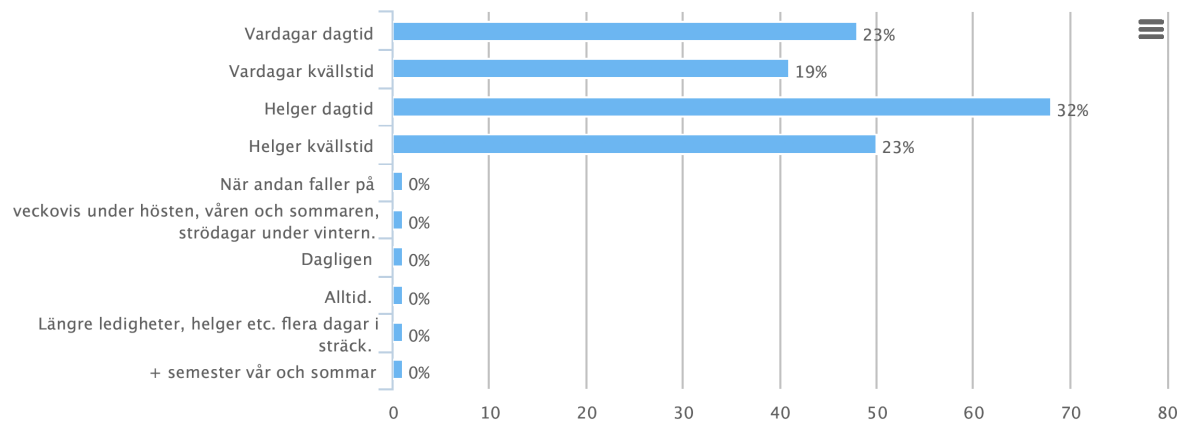
RESULTAT
ENKÄTUNDERSÖKNING
FRILUFTSLIV

Vilken sorts friluftsområde brukar du vistas i?

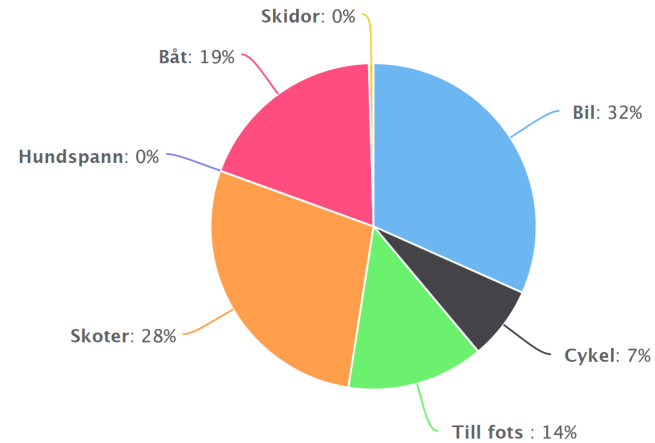
RESULTAT
ENKÄTUNDERSÖKNING
FRILUFTSLIV

Vilka tider brukar du vistas i området

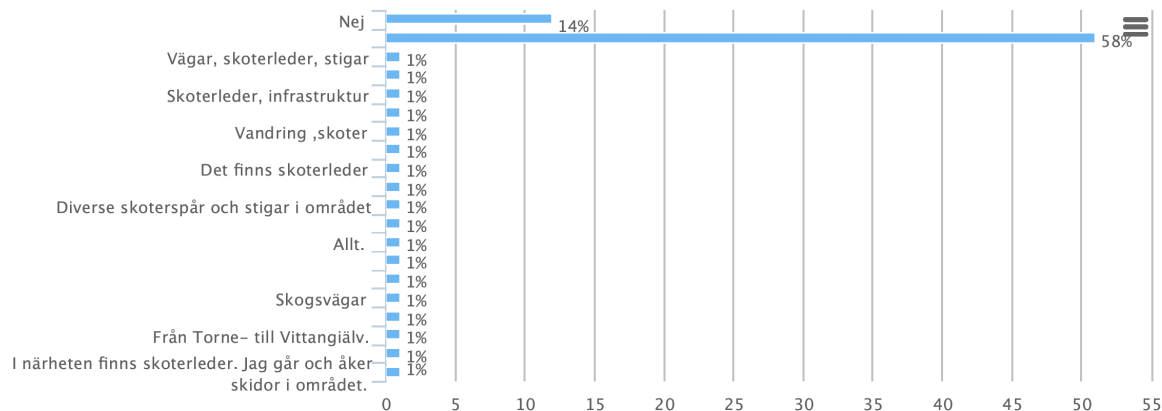
RESULTAT
ENKÄTUNDERSÖKNING
FRILUFTSLIV

Hur brukar du ta dig till området?

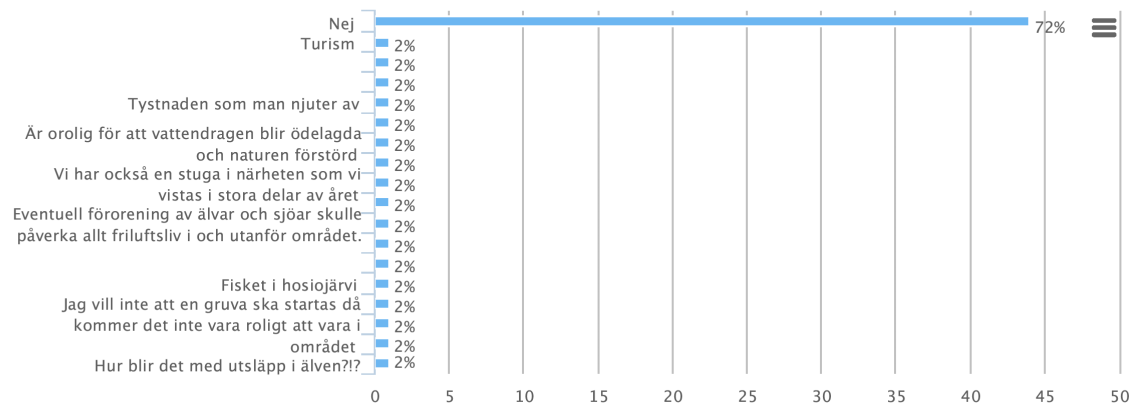
RESULTAT
ENKÄTUNDERSÖKNING
FRILUFTSLIV

Finns det vandringsleder, skoterleder, andra leder eller infrastruktur i området som är viktiga för friluftsliv?

RESULTAT
ENKÄTUNDERSÖKNING
FRILUFTSLIV

Är det något övrigt som inte nämnts i tidigare frågor som du vill förmedla gällande friluftsliv?

Sammanfattning

Området används framförallt till att vistas i skog och mark, köra båt och snöskoter, plocka bär och svamp, bada i älven, promenera, skidåkning, jakt, picknick och grilla. Andra aktiviteter som är mindre vanliga är cykling, bada i sjön, paddla kanot, tälta, studerar växter och djur, meditera/mindfulness/yoga, djurskötsel/skogsvård/naturvård och fågelskådning.

Området används året om, lite mindre under vintertid. De flesta befinner sig i området 1-2 helger per månad och längre ledigheter både dagtid och kvällstid. Man vistas i skogen, på myrarna, leder, stränder, sjö och älv, samt använder leder och väg. En person skriver att den är där renen är.

De flesta tar sig till området med bil. Sedan är skoter och båt vanliga färdmedel för att ta sig till området. Man promenerar och cyklar också. Det var ovanligt att man tar sig till området med skidor. Vägar, skoterleder och stigar är viktig infrastruktur i området.